

АУТОРСКИ ТЕКСТ
ДРАГАНА ЂИЛАСА
ХРОНОЛОГИЈА ПРОГОНА

КО ЋЕ ГРАДИТИ
МОРАВСКИ КОРИДОР
НЕЧИСТА ПОСЛА

БРАНИСЛАВ
ТРИФУНОВИЋ
ВЛАСТ НАС ГУРА
У СУКОБ

84 ГОДИНЕ
ГРАДИЦИЈЕ

НИН

МИОДРАГ
СТОЈКОВИЋ

НЕ БРИНУ ОНИ ЗА НАУКУ НЕГО ЗА МАНДАТЕ

Austria 4,00 EUR
France 3,50 EUR
Belgium 4,00 EUR
Crna Gora 2,99 EUR

Denmark 39,00 DKK
G. Britain 2,20 GBP
BiH 5 KM
Greece 3,00 EUR

Netherlands 4,00 EUR
Hrvatska 30,00 KN
Makedonija 249,00 DEN
Germany 4,00 EUR

Norway 45,00 NOK
Slovenija 4,00 EUR
Switzerland 6,00 CHF
Sweden 60,00 SEK

www.nin.co.rs
facebook.com/ninonline
twitter.com/NedeljnikNIN

ХИРОШИ СЕНЋУ, ЈАПАНСКИ УМЕТНИК

Сви смо део истог рода

Свака изложба светски признатог сликара, који је остао у историји забележен као први уметник из Азије награђен на Бијеналу у Венецији, чека се с посебном пажњом. НИН је присуствовао припремама једне од њих

специјално за НИН из Јапана

Познати јапански уметнички тројац Јајои Кусама, Хироши Сенђу и Такаши Мураками, свој планетарни успех дугују пресељењу у Америку. Али док су се Кусама и Мураками вратили у Јапан, Сенђу и даље свој студио има у Њујорку, а у Јапан долази само на своје изложбе и предавања која држи као гостујући професор на Факултету примењене уметности у Кјоту. Сенђу је за разлику од двоје поменутих, свој рад

посветио модерној интерпретацији традиционалног јапанског стила *ни-хонга*. Главни мотив по коме је препознатљив су гигантски, монументални водопади на платну. Уједно, Сенђу је први уметник из Азије који је 1993. добио престижно признање на Бијеналу у Венецији.

Наша жеља је била да интервју обавимо у његовом музеју у Каруизави, чија је зграда право ремек-дело савремене јапанске архитектуре, произашло из радионице чувеног јапанског архитекта Рју Нишизаве.

Избор за место састанка на крају је договорен у градићу Китакушу, на јужном острву Кјушу, где је Хироши спремао инсталацију за своју нову изложбу.

На уласку у галерију дочекала нас је срдачна и насмејана супруга господина Сенђуа и спровела кроз простор у коме је на десетине људи брижљиво и марљиво, у тишини, онако како само Јапанци умеју, припремало изложбу. Детаљна провера са лупом и лампом, намештање осветљења, центрирање слике неким мерним

ТАТИАНА МЛАДЕНОВИЋ

Моја експресија су наша заједничка људска осећања: Хироши Сенђу у току поставке јапанске изложбе

апаратима, далеко је од обичног качења слике.

У највећој просторији, Хироши Сенју је са својим сарадницама дискутовао око слике која је стигла мало оштећена. Његова супруга је напоменула да га је то узрујало, али то нисмо приметили. Одмахнуо је у знак поздрава и након пет минута дошао, поздравно се срдачно и на мору смо почели разговар.

Колико се Токио променио од једних олимпијских игара до ових других, које стижу следеће године?

Рођен сам 1959. и моје детињство је везано за град где су и даље биле уочљиве последице рата и разарања, али и огромног развоја. За тај убрзани развој од великог значаја биле су олимпијске игре одржане 1964. У тој години сам кренуо у први разред. Сећам се шетњи са својом мајком не само око Јојогија где ће бити изграђен један од стадиона, већ и наших шетњи по Гинзи и Ропонгију. У то време није било ауто-путева који су се укрштали на неколико нивоа и високих облакодера по којима су препознатљиви не само ови квартави данашњег Токија. Од тада до данас Токио се драматично променио. Променио се и мој начин на који га посматрам. Време се променило. Зато је и начин на који посматрам и доживљавам Токио потпуно различит. Такође, један од симбола новог града, Токијска кула, направљен је по узору на Ајфелову кулу, у оно време била је симбол једне високе технологије. Сада је то нека врста ретро здања. И како време одмиче, тако је и мој поглед на неке симболе Токија, било модерне или традиционалне, потпуно другачији. Ви данас у Токију имате невероватну архитектуру! Па погледајте само статистику, најбројнији добитници Пинцкерове награде за архитектуру су Јапаници, а већина њих је живела или живи у Токију.

Где се боље осећате, у Токију или у Кјоту где сте такође често због ваших студената?

И у једном и у другом. Кјоту је сачувао свој стари идентитет, али је Токио

Улазак у галерију: Спољашњост зграде у градињу Китакјушу

за мене лично много практичнији, ма колико то чудно звучало.

Када и зашто сте отишли у Њујорк?

У Њујорк сам отишао након добијања награде у Венецији. Њујорк је након Другог светског рата преузео примат од Париза и постао центар уметности, посебно од тих шездесетих па до данас, Њујорк је најбитнији центар на уметничкој сцени. У то време, размена информација је била спора, а ја сам желео да будем у центру збивања. Данас са овим развијеним интернетом и свим тим друштвеним мре-

За уметнике интернет је права борба. Такеши Китано је можда најбоље то приказао, тукавши самог себе не би ли осетио бол, зној и сузе

жама, ситуација је потпуно другачија. Верујем да ако сте добар уметник, данас можете да budete било где. Уколико правите добру музику она ће се чути далеко. Ако правите добру уметност она ће бити присутна свуда.

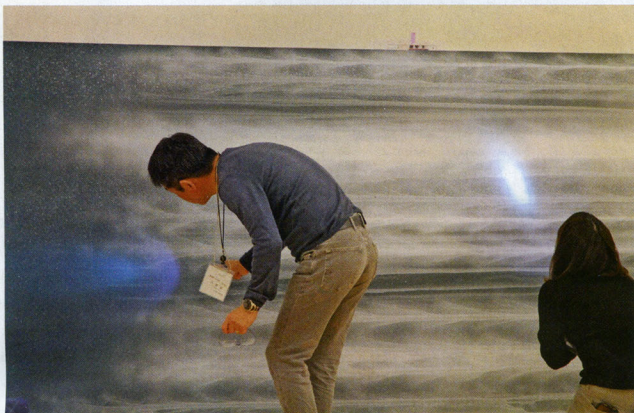
Како се постаје успешан уметник који може да живи од уметности?

Сваки уметник је посебан. У уметности не постоји модел по коме ћете постати познати, успешни, запажени. Сматрам да је мени лично у Њујорку помогло то што сам био једини уметник који је цртао старом техником користећи природне пигменте које добијам од природних минерала, корала, шкољки. Цртање са тим пигментима је врло стара техника, стара хиљаду година. Заправо све радим традиционално, по узору на старо јапанско сликарство. Такође користим и традиционални јапански папир као и животињски лепак. Тада, пре хиљаду година, нису постојале поделе на исток и запад, тада пре хиљаду година био је један свет, природа, животине у њој и ми као људи.

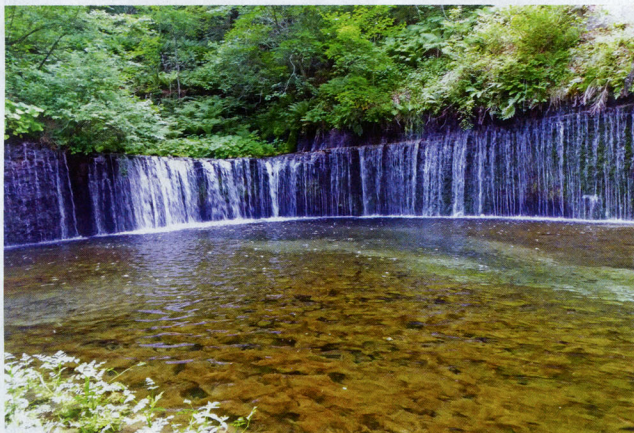
Желео сам да задржим технику која је постојала пре свих тих револуција у било чему, јер сам желео да моја уметност буде разумљива свима. Моја експресија су наша заједничка људска осећања, наша заједничка сећања, наши заједнички инстинкти, заједничка лепота, ма где били. Вероватно је то мени помогло да будем ту где сам. Мислим да је данас много уметника који желе да задру дубоко у наше постојање и то је добро за уметност.

На који начин сте ви и данашњи уметници повезани. Постоји ли неко колективно, заједничко мишљење које може да покрене оно добро за човечанство, за одрживост планете?

Ма колико изгледало да смо данас сви повезани, сматрам да је интернет ипак некомплетан, да за све треба неко време. Можда смо више повезани, али нисмо заједно. Људи виртуелно израђују односе, играју виртуелно игралице, праве виртуелне побуне. А када то досади, било шта из тог виртуелног

Детаљна провера са лупом и лампом: Постављање овакве изложбе далеко је од обичног качења слике

Инспирација у природи: Уметник каже да његови радови настају инстинктивно

света, ви то и буквално обришете. И то је лоше. Мислим да је за уметнике интернет у почетку био права борба. Такешу Китано, филмски режисер, можда је најбоље приказао ту борбу, тукао је самог себе не би ли осетио бол, зној и сузе. Једноставно, хтео је да доживи то физичко искуство које је полако нестајало јер је све почело да бива виртуелно. С друге стране, интернет је добра алатка да дођемо до што већег броја људи које ћемо путем интернета убедити да посете неки културни догађај, да дођу на моју или било коју другу изложбу, да науче нешто. Осећам

да је данас једна од улога уметности да људе натера да изађу напоље, а не да живе унутра са интернетом. Ту нема комуникације, ни узајамног односа. И наш је задатак да кроз уметност стварамо пре свега простор за комуникацију и дијалог.

И у том смислу уметници су повезани?

Често путујем и то ми је помогло да мање примећујем разлике које постоје између народа, а да све више уочавам то јединство и прастаро порекло и све карактеристике људске врсте без обзи-

ра на то одакле долазите и ком народу припадате. Врло је важно имати на уму да сви припадамо том истом роду! Али истовремено битно је разумети своју културу и средину из које потичете, менталитет људи где сте одрасли. Уникатна култура су суши или нихонга за Јапан, пица и Микеланђело за Италију, али истовремено ваља умети успоставити тај баланс и имати на уму да сви људи имају оне заједничке карактеристике нашег рода и ако тако посматрамо човечанство, онда би свет био мирнији.

Ваша инспирација је природа. Како изгледа процес стварања слике?

Мислим да сви моји радови настају инстинктивно. Када видим моју слику завршену, заиста не знам како сам је започео. Генерално узевши, уметност је заиста један инстинктиван процес. То је напросто тренутак.

Ваш брат је чувени челиста, сестра виолинисткиња. Јесу ли и ваши родитељи били уметници?

Не, отац је био економиста, мајка је била у кући са нама, деда је био научник. Наравно да је било тешко да убедимо родитеље да желимо да се бавимо уметношћу. Уметност је ипак врста комуникације и требало је да све троје објаснимо родитељима шта је уметност. Морали смо да их научимо да разумеју уметност, па су наши родитељи били наш први циљ. Сматрам да је успех тога чиме ћете се бавити на неки начин загарантован уколико сте успели да убедите родитеље да схвате делатност којом желите да се бавите. Ако вам то успе, онда ћете и сами бити успешни у ономе што сте одабрали. Ја сам најпре хтео да будем архитекта, али сам игром случаја дошао у контакт са природним пигментом и ту је моја прича започела.

И за крај, ушли смо у нову еру која се зове Реива или лепа хармонија. Звучи као уметност коју стварате...

Реива звучи лепо и има лепо значење. Али са свим недаћама, првенствено оним природним са којима се Јапан суочава, можда је ипак требало да имамо неку реч која осликава снагу једног народа. Реива је елегантна и сентиментална, веома поетична, али ако нас нешто задеси, онда ће бити да смо то крхко и прелепо име превише идеализовали.

ТАТИАНА МЛАДЕНОВИЋ